

gierig uitgevallen. Twee groote houtduiven, vermoedelijk doffers, zijn er geducht aan 't vechten. Ze geven elkaar met bek en vleugels zulke flinke opstoppers, dat de één van den verheven tak afgedrongen wordt en er veeren naar omlaag dwarrelen. En dat duiven, 't symbool van zachtheid!

Kleine vechtlustige vogels als vinken, musschen, meezen en dergelijke, zien we dagelijks in onze tuin, en de in onze lage landen voorkomende kempphaan ontleent zijn naam er zelfs aan. Bloedende wonden brengen die elkaar echter niet toe en is het waarlijk interessant, om ze met wijd-uitgespreide halsveeren tegenover elkaar in slagorde te zien staan.

Bij de insecten zijn het vooral kevers, die elkaar te lijf gaan. De beginnende keververzamelaar, die nog onwetend twee of meer loopkevers (carabus) in één doosje bij elkaar doet, vindt als hij thuis komt en zijn schatten wil determineren verminkte exemplaren met afgebeten schilden en pooten.

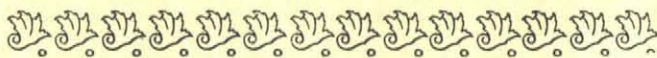
Vechten is wreed, zoo als ik reeds zeide, en terecht zijn er in ons land wetten, die de liefhebberij, om dieren moedwillig te doen vechten verbieden. Er zijn echter nog Staten, die ook op beschaving aanspraak maken, waar 't geoorloofd is. Honden- en vooral hanengevechten komen jaarlijks voor. Er worden zelfs bepaalde rassen voor gefokt en onder de eigenaren onderling, zoowel als de omstanders bij zulk een wreed schouwspel, worden er hooge weddenschappen aangegaan wiens haan koning zal kraaien. Turksche dames verdrijven zich de verveling met het laten vechten van kwartels, terwijl zelfs spinnen tot den kampstrijd worden aangehitst. De oneenigheid dezer ietwat „grijselijke" insecten kan men in 't najaar nog als eens gadeslaan. Het gaat er lang niet malsch toe, als de ééne kruisspin per abuis in 't web van den ander geraakt.

Het vechten der dieren, die ik opsomde is voor den opmerker niets zeldzaams. Wat er in de oerwouden der Tropen en vademen diep in de onmetelijke Oceaan al zoo wordt afgespeeld, we komen het moeielijk, misschien nooit te weten, maar gevochten wordt er zonder twijfel.

En nu de mensch, die op de hoogste sport in 't dierenrijk geplaatst is, wien de schoonste eigenschappen, de rede, beschaving, kennis en kunst boven de minder bevoorrechte wezens ten deel is gevallen, hij vecht, en hoe? Afgrijpselijk maar... natuurlijk.

Heerde, April 1904.

I. I. VAN HEEREN.

GEVECHT TUSSCHEN EEN ZWAAN EN EEN SNOEK.

Het komt mij voor, dat iedere trek uit het vrije leven der dieren der mededeeling waard is. Dit is de reden van de vermelding der volgende waarneming, hier geschied, in het, zijnen derden zomer belevende, villapark „Overbeek" (te Velp, G.), waarvan ik het verhaal vernam uit den mond van een der parkarbeiders A. van 't Erve; tot welke mededeeling ik, door omstandigheden buiten mij, eerst nu gelegenheid vind.

Den 3den of 4den Juni jl. word de aandacht van den genoemde getrokken door een verbazend sterk geplasp en gebuis, vermengd met een zeldzaam gehoord, zwaar, diep, eenigszins klagend geluid. Toegesnel, zag de evengenoemde, dat dit alles werd voortgebracht op den, van den Zutphen-schen straatweg af, tweeden of den (in hoogte) middelsten

vijver, waarop het Zwanen-, Ganzen- en Eendeneiland in het voorjaar met keur van bloemheesters prijkt. Het was een witte zwaan (met rooden neb en zwarte wortelknobbels, *Cygnus olor* L.), verkeerdelijk wel eens voor geluidloos of stom uitgescholden, die het water in beroering bracht met krachtigste vleugelslagen, waartoe de sterke borstspieren dezen grootsten, althans zwaarsten vogel van Europa in staat stellen. Nog een poos, na den strijd, was het anders beroemd heldere Veluw-beekwater, dat de drie vijvers in het genoemde villapark voedt, op een vrij uitgebreide plek modderig en troebel. De oorzaak van deze zwanenwoede bleek te zijn een groote snoek, waarvan alleen de staart nu en dan in het schuim zichtbaar was, en die den eenen poot van den zwaan te pakken had. Het bleef buiten des waarnemers aandacht of het een mannetjes- of wijfjes-zwaan was, doch gewis bleek het, dat, na een paar minuten, de snoek losliet, waarschijnlijk nadat hij door meer dan één grimmigen slag was getroffen. Gebeten had de zwaan *niet*.

Men vindt in deze vijvers snoeken van aanzienlijk gewicht. Laatst werd er nog een door den jager van Overbeek geschoten, van 3¼ kilogram! Die den zwaan te pakken had was „wel tweemaal zoo lang," volgens mijn zegsman. Hij kon dit naar den soms uit het water reikenden staart beoordeelen. Het is meermalen gebeurd dat eendekuijken, halfwassen-eendvogels (waarom ook niet volwassen dito?) door een snoek werden onderwater getrokken, of, bij het duiken, beneden de wateroppervlakte den roovers ten buit vielen.

Aan den zwanenpoot kon men, wanneer deze, gelijk de gewoonte is, op den rug van den vogel werd gelegd, als hij op het water van zijn arbeid ligt uit te rusten, niet met zekerheid verwonding constateeren. Wellicht heeft de snoek slechts een klein gedeelte van den zwemvoet tusschen de tanden gehad. *Dit* is zeker, dat de zwaan, na den gewonnen strijd, glorieuzelijk op de kampplaats bleef rondzwemmen, geenszins zich aan den wal aan alle verdere, dergelijke, verraderlijke aanvallen onttrok. Het komt mij, die aan den beneden-vijver woon, en dus dikwijls de witte, statige vogels met de oogen volg, voor, dat de mannelijke zwaan, na dit gevecht, er niet vriendelijker tegen den mensch op geworden is. Voorts schijnt het nog t: veel personen onbekend te zijn, dat een welgemikte vleugelslag dezer sterke vogels in staat is, den mensch eenen arm te breken of ander letsel toe te brengen. Ik wil hier nog bijvoegen, dat, volgens onzen bovengenoemden zegsman, de zwanen in de vijvers van het villapark Overbeek elkander ook wel met zeker geluid roepen. Ik zelf heb dit echter nooit gehoord. Het moet alsdan een ander geluid zijn, dan dat de hier vermelde zwaan, bij zijn strijd met den snoek, voortbracht.

Velp (G.), Juli 1904.

H. J. H. GRONEMAN.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering 4 October 1904 in de Diergaarde.

De voorzitter, de heer Haverhorst, opent de vergadering, waarna hij het woord geeft aan den heer Dr. v. d. Feen, die, naar aanleiding van een paar ex. van een *Zeeborstelwormsoort* (*Lepidonotus*) in formaline het een en ander mededeelt over de levenswijze dezer eigenaardige dieren. Door het brengen in de formaline hadden deze dieren den slokdarm (pharynx) uitgestulpt, zoodat de daar zich bevindende tandjes goed zichtbaar waren.

De heer Jansen vertoont *Lolium strictum* Presl, een

plant uit het Middellandsche Zeegebied, bij Rotterdam aangevoerd. Toch is deze plant niet bekend als pothoofdplant, maar wel *Lolium rigidum* Gaud, welke vroeger veel met *L. strictum* vereenigd werd; vandaar waarschijnlijk, dat de plant als adventiefplant bijna niet wordt aangegeven.

Verder ex. van *Triticum cristatum* Schreb., reeds in 1901 te Rotterdam gevonden in 1 zeer jong ex., en daarom tot 1904 onbepaald gebleven, toen eveneens te Rotterdam een tweetal fraaie, zeer typische ex. werden aangetroffen, reeds dadelijk kenbaar aan het kamachtig uitstaan der aartjes en de lange uitloopers. Ook werd nog rondgegeven een eigenaardige misvorming van *Bellis perennis* L.

De heer Haverhorst spreekt naar aanleiding van de vangst eener *Sesia* door een der leden in het sleepnet over den bouw en de levenswijze der *Sesiidae*, en geeft daarna rond inlandsche ex. van: *Sciapteron tabaniformis* v. R.; *Sesia tipuliformis* Clerck, *S. asiliformis* v. R. en *S. formicaeformis* Esp, benevens een *Sesia*-pop met de karakteristieke haakjes aan de ringen en een ledig pophulsel, dat, evenals bij den wilgenhoutvlieder, half uit het houtknaagsel van den cocon naar buiten steekt.

De heer De Koning maakte eenige opmerkingen betreffende het plankton in Rotte en Kralingsche Plas. In de eerste was binnen korten tijd een groote verandering opgetreden. Terwijl begin September nog een twintigtal soorten voorkwamen, waarvan enkele in betrekkelijk groote hoeveelheden, waren deze begin October geheel of bijna geheel verdwenen, maar vervangen door dezelfde alg, die ook de Bergsche Plassen en den Hoogen Boezem geheel groen kleurde en daarin blijkbaar alle verder organisch leven nagenoeg onmogelijk maakte.

In den Kralingschen Plas echter was deze alg, die in het voorjaar nog vrij sterk voorkwam, in den loop van den zomer verdwenen en kwam daarin thans hoogstens sporadisch voor. Eigenaardig was het, dat nu op deze plaats een *Closterium*-soort (*Cl. setaceum*) de hoofdmassa van het plankton vormde.

Coscinodiscus subtilis, in het voorjaar alleen in den mond van de Maas, later ook voor Rotterdam sterk aanwezig, kwam thans ook in den Kralingschen Plas voor.

De heer Wachter deelt een en ander mede omtrent *Carices* met *doorgroeide urntjes*. Hierbij doet zich n.l. het merkwaardige verschijnsel voor, dat uit een urntje een takje met verscheidene urntjes is gegroeid, waardoor de plant het voorkomen krijgt, samengestelde aren te hebben. Het doorgroeide urntje is echter een gemakkelijk, hoewel niet altijd even duidelijk waarneembaar kenmerk, om deze vormen te onderscheiden van *carices* met samengestelde aartjes.

Voor zoover spr. bekend is, maken Nederlandsche werken (helaas kon hij de onderzoekingen van de heeren Kobus en Goethart niet raadplegen) geen melding van deze afwijkingen; hoewel ze vaak genoeg voorkomen om reeds opgemerkt te zijn. Wanneer in de nieuwe uitgave van den *Prodromus* het geslacht *Carex* verschenen zal zijn, zullen ongetwijfeld bij verscheidene soorten deze afwijkingen vermeld worden. In het buitenland zijn ze al herhaalde malen waargenomen: Koch (6de Aufl.) en Garcke (18de Aufl.) zwijgen er echter over. Krause in *Sturms Flora von Deutschland*, Band II, spreekt er van bij *C. acutiformis* en *C. rostrata* (op Tafel 61 een zeer onduidelijke teekening, waarbij van het doorgroeid-zijn niets te zien is) en *Ascherson-Graebner* in hun *Flora des Nordostdeutschen Flachlandes* (1899) noemen: *C. gracilis* (= *acuta*), *C. Goudenoughii*, *C. Buxbaumii*, *C. glauca* en *C. flava*. Spr. nu liet inlandsche ex. zien van *C. Hornschuchiana*, *C. acutiformis* en *C. hirta*, welke alle goed het verschijnsel vertoonden.

Daarna gaf hij enkele ex. rond van *Scirpus compressus* Panz met samengestelde aartjes, tusschen den normalen vorm groeiend te Hoek van Holland; deze var. is ook wel beschreven als *Scirpus conglomeratus*.

G. VAN ROON.
W. H. WACHTER.

Bromus unioloides.

Eenige jaren geleden vonden wij op een ruigte bij Feijenoord een *Bromus*, die ons door de eigenaardig gevormde en gekleurde aartjes bijzonder opviel.

De aartjes geleken veel op die van eene groote *Poa*, want de bovenste kroonkafjes waren niet rond, zooals dat bij *Bromus* meestal het geval is, maar scherp gekield, zoodat

het aartje plat was. Deze kroonkafjes zijn van boven donkergroen gekleurd, beneden zeer licht groen. Dit geeft een eigenaardige afwisseling in kleuren, terwijl de breede wivliezige randen het effect nog verhoogden. De plant gaf wel eenige moeite met determineren, maar na een paar vergeefsche pogingen, kwamen we tot *Bromus unioloides* Humb. en Kunth, een plant uit Zuid-Amerika.

Middelburg en Schiedam had ze al met een (tijdelijk?) bezoek vereerd voor ze te Rotterdam kwam logeeren. Hier schijnt het haar goed te bevalen. Wij lieten namelijk een paar planten staan, iets, dat ons met adventiefplanten niet zoo dikwijls gebeurt, en vinden nu al jaren achtereenvolgend op dezelfde plaats onze *Bromus* terng. Wel worden de exemplaren hoe langer hoe lager. In 1901 waren ze 6 à 7 dm., terwijl nu de meesten niet hooger worden dan 2 dm. De

aartjes blijven evenwel even groot en dit geeft ons hoop, dat de plant het er wel een poosje uit zal houden. Verder verspreiden doet ze zich echter niet. Toch is dit bij grassen niet zoo'n vreemd verschijnsel. *Aegilops cylindrica* bijv. hebben wij jaren lang zich zien voorttellen en verspreiden als groeide ze niet op een koolasweg, maar op de door de zon geroosterde rotsen bij Triëst. Nog beter ging het *Festuca Myurus*, wel een Nederlandsche, maar toch een plant, die het liefst op zandige gronden groeit. Met zand hier aangevoerd, verspreidde ze zich over de er dicht bij gelegen bouwlanden (klei!) waar ze groote pollen vormde, met aren van 1 M. hoogte.

JANSEN en WACHTER.